

Infrastrukturdepartementet

Enheten för transportinfrastruktur och planering

Mats Bellinder

08-405 16 03

mats.bellinder@regeringskansliet.se

Ändringar av järnvägsförordningens bestämmelser om upphörande av underhåll, nedläggning och upplåtelse av järnväg

Bakgrund och problembeskrivning

I 6 kap. järnvägsförordningen (2004:526) finns regler om vad som gäller när järnväg ska läggas ner. Reglerna flyttades över till järnvägsförordningen från förordningen (1996:734) om statens spåranläggningar, men har ännu äldre ursprung. De tillkom i en tid då stora delar av den svenska järnvägen lades ner och syftade till att i viss utsträckning sakta ner och skapa tid för eftertanke i processen. Nu är situationen en annan. Järnvägen är under utveckling och det görs investeringar. I vissa fall krävs också anpassningar till övrig samhällsplanering genom att t.ex. järnvägsspår flyttas för att göra plats för bostäder. Trafikverket har vid ett flertal tillfällen påtalat att regelverket leder till osäkerhet om vad som gäller i dessa fall. Är det t.ex. att betrakta som en nedläggning av en del av järnvägsnätet när ett järnvägsspår eller terminal läggs ner för att flyttas och ersättas av ett annat spår eller terminal? Vidare är det strikt reglerat under vilka förutsättningar det är möjligt att upplåta en del av järnvägsnätet, samtidigt som möjligheter till överlåtelse av del av järnvägsnätet inte omnämns alls. Fråga har uppkommit hur detta bör tolkas i förhållande till de allmänna bestämmelserna för fastighetsförvaltande myndigheter i förordningen (1993:527) om förvaltning av statliga fastigheter, m.m. och förordningen (1996:1190) om överlåtelse av statens fasta egendom, m.m.

Trafikverket inkom 2010 till Näringsdepartementet med ett förslag till regelförändringar för upplåtelse och överlåtelse av mark i järnvägsanläggningar (N2010/6632/TIF). Som skäl för förslaget angavs att bestämmelserna i järnvägsförordningen omöjliggör en snabb hantering av

ägo förändringar. År 2012 överlämnade Trafikverket ett reviderat förslag till regelförändringar. År 2018 aktualiserades frågan på nytt genom att Trafikverket hemställde om undantag från bestämmelserna i järnvägsförordningen vid byggande av Mälärbanan. Regeringen biföll hemställan (N2018/02358/TIF). Kvarstår gör dock frågan om ändringar i järnvägsförordningen.

Nuvarande bestämmelser

Bestämmelserna i 6 kap. 4–7 §§ järnvägsförordningen innebär att Trafikverkets underhåll av del av järnvägsnät som förvaltas av staten får upphöra först när trafiken är av endast *obetydlig omfattning*. Innan Trafikverket får besluta att underhållet ska upphöra, ska verket höra berörda länsstyrelser, kommuner, regionala kollektivtrafikmyndigheter och järnvägsföretag (6 kap. 4 §).

Trafikverket får också besluta att återuppta underhållet av del av järnvägsnät som förvaltas av staten om det kan antas att trafik kommer att drivas på järnvägarna i tillräcklig omfattning. Innan Trafikverket beslutar om att underhållet ska återupptas, ska verket höra berörda länsstyrelser, kommuner, regionala kollektivtrafikmyndigheter och järnvägsföretag (6 kap. 5 §).

Vidare får Trafikverket besluta att del av järnvägsnät som förvaltas av staten och som inte underhålls ska läggas ner. Beslut om nedläggning får fattas *först tre år efter* beslutet om upphörande av underhållet. Innan Trafikverket beslutar om nedläggning, ska verket höra Försvarsmakten och övriga berörda totalförsvarsmyndigheter, berörda regionala kollektivtrafikmyndigheter samt de järnvägsföretag som bedriver eller har bedrivit trafik på den aktuella delen av järnvägsnätet under det senaste året (6 kap. 6 §).

Avslutningsvis får Trafikverket, enligt 6 kap. 7 §, om verket inte avser att underhålla en del av järnvägsnätet *upplåta* den delen med nyttjanderätt. Innan upplåtelse sker ska Trafikverket höra berörda länsstyrelser, kommuner, regionala kollektivtrafikmyndigheter och järnvägsföretag. Som villkor för upplåtelsen ska gälla att nyttjanderättshavaren övertar dels ansvaret för underhållet och de investeringar som behövs för nyttjandet, dels ansvaret som infrastrukturförvaltare enligt järnvägstrafiklagen (2018:181) samt innehar säkerhetstillstånd enligt järnvägslagen (2004:519).

I järnvägsförordningen finns inga bestämmelser om överlåtelse av del av det statliga järnvägsnätet. Trafikverket omfattas dock i egenskap av fastighetsförvaltande myndighet av bestämmelserna i förordningen (1996:1190) om överlåtelse av statens fasta egendom m.m.

Överväganden och förslag

När järnväg läggs ner för att ersättas på annan plats

Förslag: Trafikverket får besluta att del av järnvägsnätet som ägs och förvaltas av staten ska läggas ner och ersättas på annan plats i det statligt förvaltade järnvägsnätet. Den alternativa lokaliseringen ska medföra att motsvarande funktioner upprätthålls i järnvägsnätet. I dessa fall ska järnvägsförordningens bestämmelser om upphörande av underhåll och nedläggning av järnväg inte tillämpas. Trafikverket ska dock i ett tidigt skede av planeringen höra Försvarsmakten och övriga berörda totalförsvarsmyndigheter samt berörda länsstyrelser, kommuner, regionala kollektivtrafikmyndigheter, järnvägsföretag och andra parter. Samma krets ska höras enligt samtliga i denna promemoria behandlade bestämmelser om förändringar i det statliga järnvägsnätet. Vid beslut om att återuppta underhåll ska det dock räcka att Trafikverket underrättar denna krets av intressenter.

Skäl för förslaget

Bakgrund

Det läggs omfattande statliga resurser på att underhålla och utveckla järnvägen. Det förekommer att spår och terminaler läggs ner och flyttas från en plats för att ersättas på annan plats i järnvägsnätet. Sådana åtgärder kan också krävas som ett led i anpassning till övrig samhällsplanering, t.ex. byggande av bostäder. Det är angeläget att regelverket som omgärdar arbetet med att utveckla och anpassa järnvägen till nuvarande och framtida behov inte innehåller oklarheter som leder till att processerna försvåras. Som Trafikverket konstaterat väcker nuvarande bestämmelser i järnvägsförordningen vissa frågor. Det gäller i första hand i vilka situationer förordningens bestämmelser om upphörande av underhåll och nedläggning av del av järnvägsnät är tillämpliga.

Undantag för nedläggning av järnväg som ersätts

Som framgår av redogörelsen för nuvarande reglering sätter bestämmelserna gränser för med vilken hastighet och i vilka situationer järnväg får läggas ner. Att återuppbygga järnväg är dyrt och bestämmelserna syftar till att undvika förhastade och felaktiga beslut om nedläggning. De utmaningar Trafikverket i dag ställs inför i sitt arbete med att utveckla och anpassa järnvägen till dagens behov är ofta helt andra. Det handlar om att så effektivt som möjligt planera och genomföra underhåll, moderniseringar och nybyggnationer för att möta behoven från en ökande trafik och ny bebyggelse i anslutning till järnvägen. Det kan dock i enskilda fall innebära att ett visst spår eller en terminal (del av järnvägsnätet) behöver läggas ner för att flyttas och ersättas på en annan plats i järnvägsnätet. Det bör i järnvägsförordningen införas en klagörande undantagsbestämmelse av innebörden att i de situationer en del av järnvägsnätet läggs ner och ersätts av motsvarande funktioner på annan plats i järnvägsnätet, ska bestämmelserna om upphörande av underhåll och nedläggning av järnväg i 6 kap. 4–6 §§ järnvägsförordningen inte tillämpas. Det betyder t.ex. att det inte ska krävas att trafiken är av endast obetydlig omfattning eller att det måste ha beslutats om upphörande av underhåll tre år innan beslut fattas om nedläggning av järnvägen. Utöver rena åtgärder för att utveckla järnvägsnätet kan den nya bestämmelsen aktualiseras vid t.ex. anpassningar till övrig samhällsplanering. En förutsättning för att den nya bestämmelsen ska vara tillämplig är att de funktioner som den del av järnvägsnätet som ska läggas ner har fyllt, och som fortsatt är aktuella, upprätthålls på en annan plats i det statliga järnvägsnätet. Det är således inte möjligt för Trafikverket att hänvisa till att motsvarande funktioner upprätthålls i ett kommunalt eller privat järnvägsnät. Den del av järnvägsnätet som ska ersätta den nedlagda delen behöver dock inte avse rena nybyggnationer utan kan också utgöras av exempelvis ett terminalområde som har varit i bruk en tid. Innan beslut fattas om att ett spår eller en terminal ska läggas ner för att ersättas på annan plats ska dock Trafikverket så tidigt som möjligt i planeringen höra berörda intressenter.

Vilka intressenter som ska höras inför förändringar i järnvägsnätet

För närvarande är den krets av berörda intressenter som ska höras inför här aktuella förändringar i järnvägsnätet inte densamma. Det finns inga sakliga skäl för att kretsen ska se olika ut i de olika situationerna. Bestämmelserna om vilka myndigheter, kommuner och övriga berörda parter som ska höras inför förändringarna i järnvägsnätet bör därför göras enhetliga. Bedömningen görs att Trafikverket i samtliga fall, förutom vad gäller

förslaget om överlåtelse av del av järnvägsnätet, ska höra Försvarsmakten och övriga berörda totalförsvarsmyndigheter samt berörda länsstyrelser, kommuner, regionala kollektivtrafikmyndigheter, järnvägsföretag och andra parter. Som exempel på berörda järnvägsföretag och andra parter kan nämnas järnvägsföretag som utför, eller under senare år har utfört, trafik eller använt de spår eller anläggningar som berörs av förändringar samt andra företag som har verksamhet i anslutning till spåren eller anläggningarna och som påverkas av åtgärden.

Sammanfattningsvis bör samtliga nu aktuella paragrafer ändras i enlighet med vad som anges ovan. Vid beslut om att återuppta underhåll som en gång har upphört bör dock räcka att Trafikverket, till skillnad från vad som gäller enligt nuvarande bestämmelse, i efterhand underrättar denna krets av intressenter om sitt beslut.

Järnvägsnät som ägs och förvaltas av staten

I nuvarande lydelse av bestämmelserna om upphörande av underhåll, nedläggning och upplåtelse av järnvägsnät anges att bestämmelserna får tillämpas på järnvägsnät som förvaltas av staten. Enligt 6 kap. 3 § järnvägsförordningen har Trafikverket dock möjlighet att på begäran av någon som innehar en järnvägsspåranläggning besluta att Trafikverket ska ansvara för förvaltningen av denna. Trafikverket kan därmed förvalta exempelvis ett kommunalt ägt järnvägsnät. För att tydliggöra att Trafikverket endast får tillämpa de i denna promemoria aktuella bestämmelserna om upphörande av underhåll, nedläggning, upplåtelse och överlåtelse på järnvägsnät som både ägs och förvaltas av staten bör bestämmelserna kompletteras med ett rekvisit om detta.

Överklagande

I 6 kap. 13 § järnvägsförordningen finns överklagandebestämmelser. Av de beslut som här aktualiserats är för närvarande endast Trafikverkets beslut att lägga ner järnväg enligt 6 kap. 6 § järnvägsförordningen möjligt att överklaga. Överklagande sker till regeringen. Eftersom det nu föreslås införas ytterligare en bestämmelse som ger Trafikverket möjlighet att lägga ner järnväg görs bedömningen att överklagandebestämmelsen bör utvidgas till att omfatta även denna. Det innebär att både Trafikverkets beslut om nedläggning av järnvägsnät enligt 6 kap. 6 och 6 a §§ järnvägsförordningen ska få överklagas till regeringen.

Upplåtelse och överlåtelse av del av järnvägsnätet m.m.

Förslag: Trafikverket får *upplåta* del av järnvägsnät som ägs och förvaltas av staten med nyttjanderätt. Möjligheten att upplåta ska inte som enligt nuvarande regelverk vara knuten till bestämmelserna om upphörande av underhåll och nedläggning av järnväg. I övrigt tillämpas förordningen om förvaltning av statliga fastigheter, m.m. Även fortsättningsvis ska dock nyttjanderättshavaren överta ansvaret för underhåll och investeringar samt ansvaret som infrastrukturförvaltare enligt järnvägstrafiklagen och järnvägslagen för den upplåtna delen av järnvägsnätet. Sådan del av det järnvägsnät som ägs och förvaltas av staten och som Trafikverket har beslutat att lägga ner får *överlåtas*. För överlåtelser som avser fastigheter gäller förordningen om överlåtelse av statens fasta egendom, m.m. Nuvarande bemyndigande för Trafikverket att meddela verkställighetsföreskrifter utvidgas till att även omfatta de i denna promemoria föreslagna nya bestämmelserna.

Skälen för förslaget

Bakgrund

Trafikverket har i uppdrag att förvalta och utveckla det statliga järnvägsnätet. För detta uppdrag finns bestämmelser i bl.a. Trafikverkets instruktion, järnvägslagen och järnvägsförordningen och ett antal direkt tillämpliga EU-förordningar. I egenskap av myndighet under regeringen omfattas Trafikverket också av förordningen (1993:527) om förvaltning av statliga fastigheter, m.m. samt förordningen (1996:1190) om överlåtelse av statens fasta egendom, m.m. I den senare finns bestämmelser i anslutning till 8 kap. 2, 5 och 7 §§ budgetlagen (2011:203) som reglerar bl.a. överlåtelse av fast egendom och krav på affärsmässighet. Trafikverket har påtalat att det inte är helt klart hur järnvägsförordningens bestämmelser ska tolkas i relation till de allmänna bestämmelserna i dessa förordningar om bl.a. upplåtelse och överlåtelse av fast egendom.

Upplåtelse av del av järnvägsnätet

Som redovisats innebär järnvägsförordningens nuvarande bestämmelser att en upplåtelse av del av järnvägsnätet förutsätter att Trafikverket har för avsikt att inte underhålla denna del, ett förhållande som i sin tur kräver att trafiken på den aktuella delen av järnvägsnätet är av endast obetydlig omfattning. Det kan konstateras att sedan dessa bestämmelser tillkom har järnvägssystemet genomgått omfattande förändringar. Det statliga

järnvägsmonopolet har i stora delar upplösts och fler aktörer är verksamma både som trafikutövare och tillhandahållare av olika järnvägstjänster som t.ex. underhåll, lastning och lossning. Det kan uppkomma situationer då Trafikverket i sin roll att förvalta och utveckla järnvägsnätet gör bedömningen att en viss del av detta lämpligast bör förvaltas av en annan aktör. Det finns inte heller längre sakliga skäl att knyta regler om när upplåtelse får ske till bestämmelserna om upphörande av underhåll. I stället bör de allmänna reglerna om förvaltning av statliga fastigheter gälla i detta avseende. Enligt 12 § förordningen om förvaltning av statliga fastigheter, m.m. får en fastighetsförvaltande myndighet upplåta mark och lokaler till statliga eller kommunala myndigheter eller till enskilda. Sådana upplåtelse ska ske på marknadsmässiga villkor. Om ersättningen inte kan fastställas på marknadsmässig grund ska den fastställas efter vad som kan anses skäligt. Hänsyn bör därvid tas till sådana faktorer som fastighetens särskilda karaktär samt dess ekonomiska och tekniska livslängd. I likhet med vad som gäller enligt nuvarande bestämmelse bör dock därutöver även fortsättningsvis krävas att nyttjanderättshavaren övertar ansvaret för underhållet av den upplåtna delen och för de investeringar som behövs för nyttjandet samt därutöver också ansvaret som infrastrukturförvaltare enligt järnvägstrafiklagen (2018:181). För att en nyttjanderättshavare ska få utföra uppgifter som infrastrukturförvaltare krävs också säkerhetstillstånd enligt 3 kap. 7 § järnvägslagen (2004:519). Som tidigare redovisats bör dock i likhet med vad som gäller för övriga dispositioner avseende järnvägsnätet enligt 6 kap. järnvägsförordningen innan en upplåtelse sker Trafikverket höra Försvarmakten och övriga berörda totalförsvarsmyndigheter samt berörda länsstyrelser, kommuner, regionala kollektivtrafikmyndigheter, järnvägsföretag och andra berörda parter.

Överlåtelse av del av järnvägsnätet

Det har ifrågasatts om det alls är möjligt för Trafikverket att tillämpa bestämmelserna i förordningen om överlåtelse av statens fasta egendom, m.m. för att överlåta del av det statliga järnvägsnätet. Skälet för detta är att järnvägsförordningen innehåller specifika och förhållandevis strikta regler för när det är möjligt att upplåta en del av det statliga järnvägsnätet, samtidigt som överlåtelse av del av järnvägsnät inte omnämns alls. Överlåtelser är till skillnad från upplåtelse irreversibla. Vid en överlåtelse kan inte heller säljaren, som vid en upplåtelse, ställa villkor om för vilka ändamål den överlåtna marken fortsättningsvis ska användas. Det är därför viktigt att det inte finns någon tveksamhet om att den del av järnvägsnätet som överlåts

inte längre behövs för den statligt förvaltade järnvägens nuvarande och överblickbara framtida behov.

För att säkerställa att denna bedömning i det enskilda fallet har gjorts ska endast sådan del av järnvägsnätet som Trafikverket har beslutat att lägga ner få överlåtas. Det betyder att överlåtelse endast ska kunna komma i fråga antingen i de fall trafiken har bedömts vara av endast obetydlig omfattning och Trafikverket fattat beslut om att upphöra med underhåll eller i de fall järnväg har lagts ner för att ersättas på annan plats i järnvägsnätet. När väl en överlåtelse ska genomföras ska förordningen om överlåtelse av statens fasta egendom, m.m. tillämpas. I förordningen finns allmänna bestämmelser om vad som ska gälla för fastighetsförvaltande myndigheter vid försäljning av statligt ägd fast egendom (fastigheter). Trafikverket får enligt förordningen besluta om försäljning av fast egendom till ett marknadsvärde av 15 miljoner kr. Det uppställs också en rad andra villkor för försäljning. En förutsättning för försäljning är t.ex. att den fasta egendomen inte alls eller endast i ringa utsträckning behövs i statens verksamhet och att det inte heller i övrigt finns särskilda skäl för att staten fortsatt ska äga egendomen. I de här aktuella fallen torde detta dock redan vara klarlagt i och med att det endast är nerlagd järnväg som får överlåtas. Några ytterligare samråd i samband med överlåtelsen bedöms i detta skede inte behövas. Då har Trafikverket redan genomfört samråd i samband med upphörande av underhåll och/eller nedläggning (beroende på enligt vilken bestämmelse järnvägen har lagts ner). Om Trafikverket i ett enskilt fall gör bedömningen att en överlåtelse bör ske snabbare än vad som är möjligt enligt dessa bestämmelser, återstår att vända sig till regeringen som har möjlighet att besluta om undantag från förordningen.

Verkställighetsföreskrifter

Enligt 6 kap. 8 § järnvägsförordningen får Trafikverket meddela de verkställighetsföreskrifter som behövs för tillämpningen av de i denna promemoria behandlade bestämmelserna. Bemyndigandet bör utvidgas till att omfatta de nu föreslagna nya bestämmelserna. Genom sådana verkställighetsföreskrifter kan Trafikverket vid behov specificera och klargöra hur bestämmelserna ska tillämpas.

Konsekvensanalys av föreslagna ändringar

Tågresandet har under flera år ökat kraftigt och kapacitetsutnyttjandet av järnvägen är högt. Det medför att det finns behov av att kunna anpassa

järnvägssystemet så att utnyttjandet blir så effektivt som möjligt. Att bygga ut ny kapacitet tar lång tid och är kostsamt. Det medför att det finns behov av att kunna genomföra enkla och snabba åtgärder i järnvägsanläggningen för att förbättra kapaciteten.

Genom de förändringar som föreslås i järnvägsförordningen blir det möjligt för Trafikverket att kunna fatta beslut om genomförande av åtgärder i järnvägsnätet som medför att en anläggning och den funktion som den uppbär kan avvecklas och ersättas på en annan plats. Ett villkor är dock att de funktioner som anläggningen uppbär kan upprätthållas i järnvägsnätet med en alternativ lokalisering. Det finns således ett krav på att en alternativ lokalisering ska kunna erbjuda en motsvarande funktion som den tidigare lokaliseringen uppbär. Föreslagen ny ordning enligt 6 a § järnvägsförordningen bedöms därmed inte medföra några negativa konsekvenser för järnvägsföretagen som använder järnvägsanläggningen och de kunder som köper deras tjänster. Att ersätta en anläggning på en annan plats i järnvägsnätet kan medföra en viss påverkan på de aktörer som trafikerar eller nyttjar järnvägsanläggningen och uppfattas som en negativ konsekvens. En generell förutsättning för att fånga upp aktörernas synpunkter inför förändringar av järnvägsnätet är dock att Trafikverket i enlighet med bestämmelserna ska höra Forsvarsmakten och övriga berörda totalförsvarsmyndigheter samt berörda länsstyrelser, kommuner, regionala kollektivtrafikmyndigheter, järnvägsföretag och andra parter.

Den föreslagna förändringen av 6 a § järnvägsförordningen ger Trafikverket mandat att kunna anpassa järnvägsanläggningen utifrån samhällets utveckling och önskemål. Till följd av till exempel bostadsbyggande, industrilokaliseringar, överdäckningar och nybyggnation av vägar och järnvägar så kan behov av omstrukturering och omlokalisering av järnvägsanläggningen uppstå. Om den nuvarande ordningen avseende nedläggning av järnväg ska tillämpas vid förändringar i järnvägsanläggningen medför det att ledtiderna blir långa. I många fall kan det bli en förhindrande omständighet vilket föranleder att Trafikverket kan behöva begära att få göra avsteg från bestämmelserna hos regeringen för att möjliggöra en rationell och effektiv samhällsplanering. Föreslagna förändringar av regelverket medför att Trafikverket ges möjlighet att kunna bidra till att främja en bättre fungerande samhällsplanering. Det medför att konsekvenserna för kommuner, landsting, regioner, exploatörer med flera bedöms bli positiva.

Vad det avser upplåtelse och överlåtelse av järnvägsnät innebär föreslagna förändringar framförallt en anpassning till järnvägens utveckling samt ett förtydligande av hur järnvägsförordningens bestämmelser ska tolkas i relation till de allmänna bestämmelserna avseende förordningar om bl.a. upplåtelse och överlåtelse av fast egendom. Föreslagna förändringar medför att andra aktörer kan överta ansvaret som infrastrukturförvaltare för del av järnvägsanläggningen utan att Trafikverket först behöver besluta att underhållet ska upphöra, ett beslut som även ställer krav på att trafikeringen på järnvägen är av endast obetydlig omfattning. Förändringarna bedöms medföra att möjligheter skapas för lokala engagemang att kunna ta över förvaltningen av banor och utveckla dessa i enlighet med sina framtidsutsikter. I de fall där Trafikverket beslutat att en bana ska läggas ner finns även möjlighet att överlåta den fasta egendomen. Sammantaget bedöms dessa förändringar skapa bättre förutsättningar för utveckling, anpassning och användande av järnvägsanläggningen.

De föreslagna ändringarna kan ha en ekonomisk påverkan. I huvudsak bedöms de uppstå i form av ökade kostnader för aktörer till följd av upplåtelse eller överlåtelse av järnvägsnät. Vid en upplåtelse av järnvägsnät så tar nyttjanderättshavaren över ansvar för underhållet av den upplåtta delen och för de investeringar som behövs för nyttjandet samt därutöver också ansvaret som infrastrukturförvaltare. Dessa uppgifter är förenade med vissa kostnader. En infrastrukturförvaltare har dock rätt att ta ut avgifter för utnyttjandet av järnvägsinfrastrukturen vilket ska täcka delar av dessa kostnader. Beslut om upplåtelse eller överlåtelse sker på frivillig grund vilket medför att några negativa konsekvenser inte bedöms uppstå. Kostnader kan även uppstå till följd av att Trafikverket fattar beslut om att lägga ner och avveckla en järnvägsanläggning på en plats för att ersätta denna på en annan plats i järnvägsnätet. Dessa kostnader uppstår till övervägande del som en följd av ombyggnationer i järnvägsanläggningen vilken Trafikverket är infrastrukturförvaltare för. Därmed är Trafikverket även ansvarig för att bekosta dessa arbeten. Dock kan Trafikverket och andra intressenter samverka i olika typer av projekt och välja att teckna avtal vilka i särskild ordning kan reglera hur t.ex. kostnader ska fördelas. Beslut om att avveckla en anläggning bör föregås av en grundlig utredning som fastställer vilka som är de berörda parterna, vilka kostnader som beräknas följa av föreslagna förändringar och i förekommande fall hur de fördelas på berörda intressenter. Att sluta ett avtal om eventuella kostnadsfördelningar sker på

frivillig grund och bedöms därmed inte medföra några negativa konsekvenser.

Förslag till förordning om ändring i järnvärnvägsförordningen (2004:526)

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

4 §

Trafikverkets underhåll av del av järnvägsnät som förvaltas av staten får upphöra när trafiken är av endast obetydlig omfattning.

Trafikverkets underhåll av del av järnvägsnät som *ägs och* förvaltas av staten får upphöra när trafiken är av endast obetydlig omfattning.

Innan Trafikverket beslutar om att underhållet ska upphöra, ska verket höra *berörda länsstyrelser, kommuner, regionala kollektivtrafikmyndigheter och järnvägsföretag.*

Innan Trafikverket beslutar om att underhållet ska upphöra ska verket höra *Försvarsmakten och övriga berörda totalförsvarsmyndigheter samt berörda länsstyrelser, kommuner, regionala kollektivtrafikmyndigheter, järnvägsföretag och andra parter.*

5 §

Trafikverket får besluta att återuppta underhållet av del av järnvägsnät som förvaltas av staten om det kan antas att trafik kommer att drivas på *järnvägarna* i tillräcklig omfattning.

Trafikverket får besluta att återuppta underhållet av en del av järnvägsnät som förvaltas av staten om det kan antas att trafik kommer att drivas på *denna del av nätet* i tillräcklig omfattning.

Innan Trafikverket *beslutar om att underhållet ska återupptas, ska verket höra berörda länsstyrelser, kommuner, regionala kollektivtrafikmyndigheter och järnvägsföretag.*

När Trafikverket *har beslutat att underhållet ska återupptas ska verket underrätta dem som anges i 4 § andra stycket.*

6 §

Trafikverket får besluta att del av järnvägsnät som förvaltas av staten och som inte underhålls ska läggas ner. Beslut om nedläggning får fattas först tre år efter beslutet om att Trafikverkets underhåll ska upphöra.

Innan Trafikverket beslutar om nedläggning, ska verket höra *Försvarsmakten och övriga berörda totalförsvarsmyndigheter, berörda regionala kollektivtrafikmyndigheter samt de järnvägsföretag som bedriver eller har bedrivit trafik på den aktuella delen av järnvägsnätet under det senaste året.*

Trafikverket får besluta att del av järnvägsnät som *ägs och* förvaltas av staten och som inte underhålls ska läggas ner. Beslut om nedläggning får fattas först tre år efter beslutet om att Trafikverkets underhåll ska upphöra.

Innan Trafikverket beslutar om nedläggning ska verket höra *dem som anges i 4 § andra stycket.*

6 a §

Trafikverket får besluta att del av järnvägsnät som ägs och förvaltas av staten ska läggas ner och ersättas på annan plats i det järnvägsnätet. Den alternativa lokaliseringen ska medföra att motsvarande funktioner upprätthålls i järnvägsnätet. I dessa fall gäller inte 4–6 §§.

Innan Trafikverket beslutar enligt första stycket ska verket höra dem som anges i 4 § andra stycket.

7 §

Om Trafikverket inte avser att underhålla en del av järnvägsnät som förvaltas av staten, får verket upplåta

Trafikverket får upplåta del av järnvägsnät som ägs och förvaltas av staten med nyttjanderätt. I

den delen med nyttjanderätt. Innan upplåtelse sker, ska Trafikverket höra berörda länsstyrelser, kommuner, regionala kollektivtrafikmyndigheter och järnvägsföretag.

förordningen (1993:527) om förvaltning av statliga fastigheter, m.m. finns bestämmelser om upplåtelser. Innan en upplåtelse sker ska Trafikverket dock även höra dem som anges i 4 § andra stycket.

Som villkor för upplåtelsen ska gälla att nyttjanderättshavaren ska överta ansvaret för underhållet av den upplåtna delen och för de investeringar som behövs för nyttjandet samt överta ansvaret som infrastrukturförvaltare enligt järnvägstrafiklagen (2018:181).

För att utföra uppgifter som infrastrukturförvaltare krävs säkerhetstillstånd enligt 3 kap. 7 § järnvägslagen (2004:519).

7 a §

Överlåtelse

Sådan del av järnvägsnät som ägs och förvaltas av staten och som Trafikverket har beslutat att lägga ner enligt 6 eller 6 a § får överlätas. För överlåtelser gäller förordningen (1996:1190) om överlåtelse av statens fasta egendom, m.m.

8 §

Trafikverket får meddela de verkställighetsföreskrifter som behövs för tillämpningen av 3-7 §§.

Trafikverket får meddela de verkställighetsföreskrifter som behövs för tillämpningen av 3-7 a §§.

13 §

Trafikverkets beslut i frågor som avses i 6 § får överklagas hos regeringen. Andra beslut av Trafikverket i frågor enligt

Trafikverkets beslut i frågor som avses i 6 och 6 a §§ får överklagas hos regeringen. Andra beslut av Trafikverket i frågor enligt

järnvägslagen (2004:519) eller denna järnvägslagen (2004:519) eller denna
förordning får inte överklagas. förordning får inte överklagas.

I 11 kap. 2 § järnvägslagen finns bestämmelser om överklagande av
tillsynsmyndighetens beslut hos allmän förvaltningsdomstol.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2020.